

گزارش «ایران» از دستاوردهای حوزه ارتباطات و فناوری دولت چهاردهم

وعده‌هایی که به‌سختی تحقق یافت

گزارش

میترا جلیلی

دبیر گروه علم و فناوری

حالا دیگری سال از سکандاری وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات دولت چهاردهم توسط ستار هاشمی می‌گذرد؛ سالی پرفراز و نشیب که یک جنگ تحمیلی را از سر گذرانده و مقاومت‌های جدی هم بر سر راه رفع فیلتر شبکه‌های اجتماعی به عنوان یکی از وعده‌های اصلی دکتر مسعود پزشکیان در ایام انتخابات ریاست جمهوری وجود داشته است؛ مقاومت‌هایی که به گفته محمد سرفراز، عضو شورای عالی فضای مجازی، همچنان در برابر رفع فیلترینگ وجود دارد و به سختی می‌توان نگاه موافقان مسدودسازی را تغییر داد.

تاکنونی بر وفای دانست و برخی از آن به عنوان چراغ سبزی برای رفع فیلتر سایر پلتفرم‌های مسدود شده یاد می‌کنند. ولایتی در تازه‌ترین توثیت خود نوشته است: «پیشنهاد به نهادهای مسئول این است که درجهت تأکیدات رهبر معظم انقلاب بر حفظ اتحاد مقدس و همچنین توجه مکرر ایشان بر اهمیت فضای مجازی و درجهت رضایت بیشتر مردم گام بردارند. تغییرات اثربخش و جلوگیری از بی‌تدبیری‌های هزینه‌ساز می‌تواند بیش از پیش راهگشا باشد.»

تلاش برای افزایش کیفیت ارتباطات
افزایش کیفیت و سرعت اینترنت و کاهش اختلالات آن نیز یکی دیگر از وعده‌های رئیس جمهوری و وزیر ارتباطات از همان ابتدا بود. اینترنت دیگر یک کالای لوکس نیست و به زندگی و معیشت بسیاری از مردم گره خورده است. از این رو صدا این خواسته بحق کاربران هر روز بلندتر می‌شود. با توجه به اهمیت این موضوع، حل چالش‌های ارتباطی و کاهش اختلالات اینترنت در دولت چهاردهم البته با اولویت رفاه و معیشت مردم، مورد توجه ویژه قرار گرفت. درحالی‌که در دولت قبل افزایش سرعت اینترنت منوط به افزایش تعرفه ازسوی اپراتورها شد اما وزیر ارتباطات تاکنون

با وجود همه این مشکلات، اما دولت چهاردهم و شخص رئیس جمهوری و وزیر ارتباطات، در یک سال گذشته از موضع خود عقب‌نشینی نکردند و پا در مسیر رفع فیلتر گذاشتند؛ مسیری ناهموار که دولت چهاردهم با برنامه‌ای گام به گام، موفق شد دو سکو پرطرفدار در میان کاربران و کسب و کارها و تاجر را آزاد کند.

عدم عقب‌نشینی دولت در رفع فیلتر
رفع فیلتر «گوگل پلی» و «واتس‌آپ» نور امید در دلها ایجاد کرد و همه کاربران چشم به راه رفع مسدودی سایر شبکه‌های اجتماعی در گام دوم ماندند. هرچند این چشم به راهی هنوز ادامه دارد اما رئیس جمهوری همچنان بر برای رفع فیلتر پلتفرم‌ها در شورای عالی فضای مجازی خرد دارد. پزشک‌های یادآور شد: «اگر جنگ اتقانی افتاد براساس آن زمان بندی، بقیه پلتفرم‌ها هم باز می‌شدند. حتی نمایندگان پلتفرم‌های خارجی هم به ایران آمدند و قرار بود دفتر بزنند اما جنگ، این مساله را عقب انداخت». با این حساب می‌توان گفت با ایجاد دفتر پلتفرم‌ها در ایران، یکی از بزرگ‌ترین ایرادات مطرح شده از سوی اعضای مخالف رفع فیلتر در شورای عالی فضای مجازی، برطرف خواهد شد. ازاین رو امید می‌رود دولت در سال دوم فعالیت خود بتواند قفل شبکه‌های اجتماعی مسدود شده را باز کند. علاوه بر این، هرچند برخی، ریاست رئیس جمهوری بر شورای عالی فضای مجازی را دلیلی بر توانمندی وی برای رفع همه محدودیت‌ها بدون توجه به آرای اعضا می‌دانند، اما دکتر پزشکیان با تأکید بر شعار وفای، دراین باره گفت: «من می‌توانم از اختیارات سازمانی خود استفاده کنم، اما در نهایت نیاز به اجماع میان قوا و نهادهای مختلف وجود دارد و باید با گفتن مشترک به تفاهم رسید.» جدیدترین توثیت علی اکبر ولایتی، مشاور رهبر معظم انقلاب را نیز می‌توان

نسل پنجم اینترنت

تلاش برای توسعه اینترنت ۵G نیز راهکار دیگر افزایش کیفیت و سرعت اینترنت در کشور بوده است. واگذاری باند‌های فرکانسی ۳۶۰۰۰۳۸۰۰ مگاهرتز به اپراتور سوم و مخابرات بعد از سال‌ها کشمکش، زمینه توسعه نسل پنجم ارتباطات و بهبود کیفیت نهایی اینترنت را فراهم کرده است. ایجاد ۲۷۰ سایت ۵G در دولت چهاردهم نیز بخشی دیگر از دستاوردهای وزارت ارتباطات به منظور توسعه کیفیت اینترنت به شمار می‌رود. وزیر ارتباطات هم در دیدار با سفیر کره جنوبی در تهران، زمینه فعال‌سازی فناوری ۵G روی گوشی‌های سامسونگ در ایران را فراهم کرد. رفع محدودیت و رجیستری آیفون به عنوان یکی از خواسته‌های دوستداران این گوشی‌ها هم موضوعی بود که وزیر ارتباطات برای حل چالش‌های مربوط به آن، پرقدردت ظاهر شد و درنهایت ۴ ماه بعد از استقرار دولت، کاربران موفق به رجیستری گوشی‌های خود به صورت قانونی شدند.

برش

حل مشکل ارتباطات با صندوق توسعه فیبر نوری

یک سال از عمر دولت چهاردهم گذشت و با نگاهی به کارنامه وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، می‌توان یکی از نقاط مثبت آن را نگاه ویژه به توسعه فیبر نوری دانست. فیبر نوری پیش از این هم مورد توجه قرار گرفته بود ولی اتفاق مثبتی که در دولت چهاردهم افتاد، تغییر رویکرد از بحث پوشش به سمت اتصال این فناوری است. بر اساس قانون برنامه هفتم توسعه و طرحی که در مجلس شورای اسلامی مطرح شد و بنده هم به عنوان نویسنده طرح در مجلس فرارکسیون راهبردی حضور داشتم، بحث این بود که بتوانون ضعف‌های موجود در شبکه ارتباطات ثابت و موبایل در کشور را برطرف کرد تا عملاً شکاف موجود بین این دو بخش کاهش یابد و مشکل کاربران حل شود.

در همین راستا در برنامه هفتم توسعه، صندوقی تحت عنوان «صندوق توسعه فیبر نوری» در اختیار وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات قرار گرفت تا بتواند از منابع مناسبی که از محل این صندوق در اختیار این وزارتخانه قرار می‌گیرد، توسعه شبکه فیبر نوری را بپوشد در بحث اتصال رقیم بزند. وزارت ارتباطات در دولت چهاردهم این موضوع را به طور جدی پیگیری کرد و پس از تدوین اساسنامه صندوق، آن را به تأیید هیأت وزیران رساند. به این ترتیب در سال اول فعالیت دولت چهاردهم، فعالیت این صندوق در سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی (رگولاتوری) آغاز و آیین‌نامه‌های مربوط به آن نیز تدوین شد تا توسعه شبکه فیبر نوری در کشور شتاب گیرد. امیدواریم بر اساس تعهدی که وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در این بخش دارد کمبودها و کاستی‌های موجود در شبکه ارتباطات ثابت با استفاده از

سپهر پیری‌زاده

دبیر سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی رئیس فرارکسیون تسهیل تجارت و سرمایه‌گذاری مجلس

منابع این صندوق برطرف و اتصال مناسب به فیبر نوری در کشور ایجاد شود. یکی دیگر از اتفاقات خوب در دولت چهاردهم، جدی گرفتن بحث حوزه اقتصاد فضاییه است. همزمان با سال «سرمایه‌گذاری برای تولید» و به دلیل تعامل مناسب بین فرارکسیون سرمایه‌گذاری مجلس و دولت در این حوزه، یک کمیته تخصصی با عنوان «کمیته اقتصاد فضاییه» در مجلس شورای اسلامی راه‌اندازی شد. این کمیته با ریاست «نادر مکاری» از نخبان حوزه اقتصاد فضاییه و فعال در پژوهشگاه فضایی ایران ایجاد شد و از طریق تعامل با نمایندگان مجلس، تلاش شد تا هرچه سریعتر خدمات و ظرفیت‌های حوزه فضا به بحث‌های اقتصادی وارد شود. با پیگیری‌هایی که مجلس به صورت ویژه در این حوزه انجام خواهد داد، برخی وزارتخانه‌ها از جمله وزارت کشاورزی، وزارت راه و شهرسازی و مجموعه‌های مرتبط می‌توانند از این سروسس‌ها و ظرفیت‌ها در حوزه فضاییه بیشترین استفاده را داشته باشند.

با توجه به ناترازی انرژی و چالش‌های موجود در این بخش، وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات به بحث بهینه‌سازی مصرف انرژی هم ورود کرده است. بر اساس تکالیف برنامه هفتم توسعه، وزارت ارتباطات در حوزه‌های تخصصی مانند ایجاد سیستم‌های یکپارچه تجاری در حوزه صنعت و آب و برق و گاز وارد شده است. در این زمینه، سازمان فناوری اطلاعات ایران، تفاهمنامه‌هایی با مجموعه‌هایی مانند توانیر و شرکت ملی گاز منعقد کرده تا بتوان در سیستم‌های شبکه انرژی کشور، سیستم‌های مبتنی بر هوش مصنوعی و یکپارچه‌سازی داشت. این سازوکارها درنهایت به بهینه‌سازی مصرف انرژی و همچنین کنترل و مدیریت مصرف در میان مشترکین خانگی، سازمانی و صنعتی منجر خواهد شد. با اتفاقات خوبی که در طول یک سال در وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات افتاده، امیدواریم شاهد اتفاقات مثبتی در این حوزه و سایر بخش‌ها در آینده نزدیک باشیم.

وزارت

ارتباطات

تلاش دارد با

بهینه‌سازی

مصرف

انرژی توسط

سیستم‌های

مبتنی

بر هوش

مصنوعی،

مشکل

ناترازی انرژی

را در کشور

حل کند

سالی که صنعت فضایی کشور درجا نزد

فضایی ایران است. پرتاب موفقیت‌آمیز بلوک انتقال مداری سامان ۱ ساخت محققین پژوهشگاه فضایی ایران توسط ماهواره بر سیمرغ هم از نقاط عطف صنعت فضایی ایران در آذر ماه ۱۴۰۳ بود. این رویداد مهم در واقع اولین تلاش ایران برای رسیدن به مدارهای ارتفاع بالا و مانورهای مداری در ارتفاع محسوب می‌شود. سیمرغ در دومین پرتاب

موفق خود توانست حدود ۳۰۰ کیلوگرم محموله را با موفقیت در مدار ارتفاع پایین تزریق کند که رکورد مهمی در صنعت فضایی ایران محسوب می‌شود. همزمان با ۱۴ بهمن ماه ۱۴۰۳، روز فناوری فضایی نیز در حضور رئیس جمهوری محترم، سه ماهواره مهم ایرانی، ماهواره ناوک ساخت پژوهشگاه

نخستین سال فعالیت دولت چهاردهم با وجود همه مشکلات و چالش‌های موجود بر سر راه صنعت فضایی ایران، سالی پرکار بود. در یک سال گذشته، پروژه‌های متعدد تعریف شده در بخش‌های مختلف فضایی کشور، از بسیاری جهات با تجربیات مهم و ارزشمندی همراه شد و مهم‌ترین آن را می‌توان پرتاب موفق ماهواره چمران ۱ در شهریور ۱۴۰۲ توسط ماهواره بر قائم ۱۰۰ دانست. اهمیت این رویداد فضایی از دو جنبه قابل بررسی است. اول اینکه این پرتاب، دومین موفقیت متوالی ماهواره بر قائم ۱۰۰ بود و همین امر نشان از تثبیت فناوری این ماهواره بر مهم سوخت جامد ایرانی دارد. دومین موضوع هم موفقیت کامل ماهواره چمران ۱ است که طی آن، مأموریت بسیار مهم مانور اصلاح مدار توسط پیکارچه تجاری در حوزه صنعت و آب و برق و گاز این ماهواره که با همکاری گروه فضایی صایران و برخی شرکت‌ها و مراکز تحقیقاتی کشور و به سفارش و نظارت سازمان فضایی ایران ساخته شده، هم‌اکنون نیز در مدار فعال است. در آبان ماه ۱۴۰۳ نیز شاهد یک اتفاق منحصر بفرد در صنعت فضایی ایران بودیم و آن هم پرتاب دو ماهواره کوثر و مهدد بود که هر دو توسط بخش خصوصی صنعت فضایی ایران ساخته شده بودند. این رخداد، اعلام رسمی حضور فعال بخش خصوصی و درنتیجه، رونق بیش از پیش صنعت

حسن سالیمی

معاون وزیر ارتباطات و رئیس سازمان فضایی ایران

فضایی ایران، نمونه ارتقا یافته ماهواره سنجشی پارس ۱ ساخت پژوهشگاه فضایی ایران و ماهواره سنجشی پارس ۲ ساخت گروه فضایی صایران رونمایی شدند. همچنین اولین تست ماهواره بر سیمرغ ارتقا یافته نیز در بهمن سال ۱۴۰۳ انجام شد. برگزاری اولین جلسه شورای عالی فضایی با حضور رئیس جمهوری و وزرا و معاونین ایشان در بهمن ماه ۱۴۰۳ هم نشان از عزم دولت در رشد و توسعه صنعت فضایی ایران دارد.

یکی دیگر از رویدادهای فضایی مهم ایران، پرتاب موفقیت‌آمیز ماهواره ناهید ۲ توسط ماهواره بر سایوز در مرداد ماه امسال بود. این ماهواره اولین ماهواره مخابراتی ایرانی در باند فرکانسی Ku محسوب می‌شود که با موفقیت در مدار قرار گرفته و تست‌های متعددی روی زیرسیستم‌های آن در حال انجام است. تکمیل نمونه دوم و ارتقایافته ماهواره کوثر توسط بخش خصوصی ایران و رونمایی از آن همزمان با هفته دولت در شهریور ۱۴۰۴ از دیگر رخدادهای مهم صنعت فضایی ایران محسوب می‌شود.

همچنین در یک سال گذشته اجرای پروژه‌های مختلف زیرساختی صنعت فضایی کشور مانند پایگاه پرتاب ملی چابهار، مراکز کنترل واخذ داده و جمع‌ب و چناران و قشم و همچنین مرکز تست اول پایگاه پرتاب چابهار نیز طی یک سال گذشته بهی در صنعت فضایی ایران محسوب می‌شود. پیشرفت بسیار خوبی داشته است و در مراحل پایانی خود قرار دارد. زیرساخت‌های فیزیکی مراکز فضایی سلمات و چناران هم تقریباً به نقطه پایانی خود رسیده‌اند و بزودی از آنها بهره‌برداری می‌شود.

از شرکت‌های فعال در زیست بوم محتوای دیجیتال که رشد ۳۰ درصدی داشته‌اند، به توسعه تعاملات بین‌الملل و صادرات پرداخته است. همچنین پروژه‌های توسعه کاربردها و بازار هوش مصنوعی، برنامه ملی رشد مهارت‌های رقومی کشور، بومی‌سازی تجهیزات و سامانه‌های امنیتی شبکه ملی اطلاعات و تسهیم درآمد محتوای دیجیتال نیز در دولت چهاردهم رشد مناسبی داشته است.

حرکت به سمت اقتصاد دیجیتال

به منظور توسعه زیرساخت‌ها برای حرکت به سمت اقتصاد دیجیتال نیز می‌توان به برنامه‌ریزی برای تأسیس شرکت تأمین سرمایه تخصصی و صندوق بخش فاوا با مشارکت بخش خصوصی اشاره کرد. توسعه زیرساخت‌های عملیاتی پستی و هوشمندسازی فرآیند

وزارت ارتباطات در حوزه دیپلماسی فناوری محسوب می‌شود. توسعه تعاملات بین‌المللی کالا و خدمات فناورانه هم در دولت چهاردهم رشد ۲۴ درصدی داشته است. که عمده این صادرات به روسیه بوده است.

حمایت از کسب و کارها و تأمین زیرساخت‌های توسعه دانش

تصویب بیش از ۳۳۵۰ میلیارد تومان تسهیلات برای حمایت از شرکت‌های فناور حوزه فاوا، ایجاد ۳۳۰۰ فرصت شغلی جدید در طرح‌های ملی و استانی و انعقاد حدود ۹۵۰۰ میلیارد تومان قرارداد خرید تجهیزات فناورانه بومی با شرکت‌های داخلی، بخشی از تلاش‌های دولت در سال اول، برای حمایت از کسب و کارها محسوب می‌شود.

دولت چهاردهم با تخصیص ۱۰۰ میلیون دلار و رشد ۱۰۰ درصدی حمایت تسهیلاتی

برش

ارتقای امنیت سایبری

ارتقای امنیت سایبری و تاب‌آوری زیرساخت‌ها در برابر حملات سایبری که بویژه در جنگ ۱۲ روزه این تاب‌آوری را نشان داد، می‌توان یکی از دستاوردهای دولت چهاردهم در سال اول دانست. تنها در ۳ روز اول جنگ، حدود ۸ هزار حمله به زیرساخت‌های کشور انجام شد. بیش از ۸۹ درصد این حملات با هدف محروم‌سازی مردم از دریافت خدمات مورد نیازشان صورت گرفت که البته بیشترین حملات با تلاش کارشناسان و متخصصان و با استفاده از تجهیزات بومی دفع شد تا شبکه ارتباطی کشور در این ایام، پایدار بماند. بسیاری معتقدند این حملات در اثر آلوده شدن شبکه زیرساخت رخ می‌دهد و ریشه در استفاده کاربران از فیلترشکن‌ها به دلیل فیلتر شبکه‌های اجتماعی دارد. بنابراین رفع فیلترینگ می‌تواند به کاهش حملات سایبری به زیرساخت‌ها و افزایش کیفیت ارتباطات در کشور نیز منجر شود.

۲۷/۳ درصد رشد تأمین زیرساخت‌های مورد نیاز توسعه پیام‌رسان‌های بومی

۳۳۵۰ میلیارد تومان تسهیلات برای حمایت از شرکت‌های فناور حوزه فاوا تصویب شد

۶۳ درصد پیشرفت توسعه پایگاه داده نشانی مکان محور (جی‌نِف) و هوشمندسازی توزیع مرسولات پستی

۶۸ میلیون نفر کاربر پنجره ملی خدمات دولت هوشمند شدند

۱۰۰ میلیون دلار درآمد با توسعه دیپلماسی فناوری و امضای ۱۲ اسند با کشورهای مختلف

۲ میلیون خانوار به شبکه فیبر نوری متصل شدند و بیش از ۵ هزار نقطه زیر پوشش قرار گرفت

۲ روستا به اینترنت پرسرعت پایدار متصل شدند و روستاهای تحت پوشش به ۸۰ درصد رسید

۲ پلتفرم واتس‌آپ و گوگل پلی رفع فیلتر شدند